

ΘΕΑΤΡΟΝ

Νέα Σκηνή: «*Μαρία Πενταγιώτισσα*» δράμα σὲ μέρη τρία, ὑπὸ Παύλου Νιρβάνου. — Τὸ «*Τίμιον Σπίτι*» δράμα μονόπρακτον ὑπὸ Σ. Χαρλή. — Ἡ «*Ἠχώ τῆς Λίμνης*», δράμα μονόπρακτον ὑπὸ Π. Λαδοπούλου. — Τὰ «*ἀπρόοπτα τῆς ἀπογραφῆς*» κωμωδία μονόπρακτος, ὑπὸ Β. Κολοκοτρώνη. — Ὁ «*Μητσέλος*», ἐπαρχιακὴ ἠθογραφία εἰς πράξεις τρεῖς, ὑπὸ Σ. Γρανίτσα. — «*Στὰ Παραπήγματα*» στρατιωτικὴ κωμωδία, εἰς πράξεις τρεῖς, ὑπὸ Ν. Λάσκαρη καὶ Μ. Γιαννουκάκη. — **Πανελλήνιον:** Ἡ «*Χειραφετημένη*», δράμα εἰς πράξεις τρεῖς, ὑπὸ Χρ. Παπαζαφειροπούλου. — **Θέατρον Συντάγματος:** Ὁ «*Μαρμαρωμένος Βασιληᾶς*», τραγωδία εἰς πράξεις τρεῖς, ὑπὸ Σ. Νικολοπούλου. — **Θέατρον Νεαπόλεως:** Οἱ «*Λησταὶ τοῦ Δήλεσι*», δράμα εἰς πράξεις τρεῖς, ὑπὸ Γ. Ασπρέα.

Ἡ Μαρία τοῦ κ. Νιρβάνου εἶνε ἡ πανεύμορφη χωριτοπούλα τοῦ λαϊκοῦ ἔσματος καὶ τῆς παραδόσεως, εἰς τὴν ποδιὰν τῆς ὁποίας «σφάζονται παληκάκια». Δὲν ἦτο βέβαια δυνατὸν νὰ μεταβληθῆ ἡ σκηνὴ εἰς σφαγεῖον. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τὰ προηγούμενα θύματα τῆς Μαρίας δὲν βλέπομεν παρὰ ἓνα Θανάσην, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν ἀγάπην τῆς ἐγκαταλείπει τὴν γυναῖκα του, καὶ σκοτώνεται ἀπὸ τὸν Ποθητὸν, εὐτυχέστερον ἐραστὴν καὶ ἀντίζηλον. Ἀλλὰ καὶ ὁ φόνος αὐτὸς τελεῖται ἔξω τῆς σκηνῆς, καὶ πάλιν ὄχι μὲ μαχαῖρι, ἀλλὰ μὲ τουφέκι, τοῦ ὁποίου εἰς τὸ τέλος τῆς β' πράξεως ἀκούομεν τὸν κρότον. Μόνον ὁ Ποθητὸς πίπτει ἔμπροσ εἰς τὰ μάτια μας καὶ σχεδὸν εἰς τὴν ποδιὰν τῆς ὠραιάς, ἀπὸ τὸ μαχαῖρι τοῦ κακοῦ Σπανοβαγγέλη, μίαν νύκτα κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ χωρικοὶ, πνέοντες μένεα κατὰ τῆς ἀμαρτωλῆς, ἐφοροῦν νὰ καύσουν τὸ σπίτι τῆς καὶ νὰ ἐκδικηθοῦν τὸν φονέα τοῦ Θανάση. Εἶνε τὸ τέλος τῆς γ' πράξεως. Καὶ ἡ Μαρία, γνωρίζουσα τὰς διαθέσεις τῶν συντοπιτῶν τῆς καὶ προετοιμασμένη διὰ τὴν ἐπιδρομὴν των, καταπίνει τὴν σκωρίαν τὴν ὁποίαν ἐσύναξεν ἀπὸ ἓνα ἀρχαῖον μετάλλινον καθρέπτην, καὶ ἀποθνή-

σκει πρὸ τῶν ἐκπλήκτων χωρικῶν ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ τελευταίου ἐραστοῦ τῆς.

Ὁ κ. Νιρβάνου, βλέπετε, δὲν ἠκολούθησε τὴν παράδοσιν. Ἡ ἀληθινὴ Μαρία Πενταγιώτισσα εἶνε ἄλλη, μὲ ὅλως διόλου διαφορετικὰ ἱστορικά. Κανένας Θανάσης καὶ κανένας Ποθητὸς δὲν ὑπῆρξαν ποτὲ ἐρασταί τῆς. Καὶ μετὰ σειρὰν ἀθλῶν, ἀπέθανε γραῖα — καὶ βέβαια ἀσχημη, — ἀφοῦ, ὡς λέγουν, ἐπεσκέφθη καὶ τὰς φυλακὰς ὡς κλεπταποδόχος συνεργὸς ληστείας, πρᾶγμα ἀκόμη ἀσχημότερον. . . Ὁ κ. Νιρβάνου δὲν ἠρέσθη ἁπλῶς νὰ ἐξαλείψῃ τὰ ἀσχημα τῆς παραδόσεως. Ἐπρότιμησε νὰ πλάσῃ νέαν ἐξ ἀρχῆς. Δικαίωμα του! Καὶ εἰς τὸν μῦθον αὐτὸν τῆς αἰωνίας γυναικὸς, τῆς ὀλεθρῆς ὠραιάς, ἔδωσε τὸν τίτλον «*Μαρία Πενταγιώτισσα*» ἁπλῶς διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς σύμβολον.

Ἡ ἔμπνευσις τοῦ λοιποῦ δὲν εἶνε, ὡς εἶπωμεν, ἱστορικὴ ἀλλὰ καθαρῶς ποιητικὴ καὶ δὲν εἶνε δραματικὴ, ἀλλὰ μᾶλλον λυρικὴ. Ἡ «*Μαρία Πενταγιώτισσα*» τοῦ Νιρβάνου δὲν εἶνε παρὰ ἓνα λυρικὸν ποίημα εἰς πεζόν, σκηνοθετημένον. Παρουσιάζει ἐδῶ κ' ἐκεῖ σημεῖα δραματικὰ καὶ θεατρικά. Τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τῆς Μαρίας π. χ. ὅταν, κρυμμένη ὀπίσω ἀπὸ τὰ δένδρα, ἐξορμᾷ αἴφνης καὶ σύρει τὸν χορὸν τῶν κοριτσιῶν τοῦ τρύγουν καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ θανάτου τῆς εἰς τὸ τέλος. Ὅλα σχεδὸν τὰ ἄλλα εἶνε διάλογοι καὶ μονόλογοι ἀντιθεατρικοί. Ἡ μορφή τῆς Μαρίας μένει ἀόριστος, ὀμιχλώδης ὡς καθαροῦ συμβόλου, καὶ οἱ χωρικοὶ ποῦ τὴν τριγυρίζουν ὀμιλοῦν σχεδὸν ὅπως ὁ ποιητής. Ἀποτελεσμα τοῦ ριζικοῦ αὐτοῦ ἐλαττώματος ὑπῆρξεν ἡ ἀποτυχία τοῦ δράματος. Κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος, ποῦ ἤξευρα καλὰ τὸ ἔργον, εἰς τὸ θέατρον, ἐκεῖνο τὸ βράδυ, δὲν ἠσθάνθην παρὰ κούρασιν. Καὶ διὰ νὰ ἐπανεύρω τὴν ὠραιότητα, ἡ ὁποία εἶχε χαθῆ ὡς διὰ μαγείας ἐπὶ τῶν σανίδων τῆς σκηνῆς, καὶ διὰ νὰ πιστοποιήσω τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ κ. Νιρβάνου εἰς ἓνα ἔργον γενναίας ἐμπνεύσεως καὶ ἀβροτάτης ἐκτελέσεως, ἐδέησε νὰ ἐνθυμηθῶ τὴν πρώτην ἀνάγνωσιν τῆς «*Μαρίας Πενταγιώτισσας*» εἰς τὰ γραφεῖα τῶν «*Παναθηναίων*» καὶ νὰ ζητήσω τὸ χειρόγραφον διὰ νὰ τὴν ἀναγνώσω καὶ πάλιν — μὲ ἄπειρον ἠδονήν.

Ἡ Δις Κοτοπούλη, ὡς Μαρία, ἔπαιξεν ὅσον καλλίτερα ἠμποροῦσε. Ἡ διαπρεπὴς καλλιτέχνης ἀπήγγειλε γλυκύτατα τὰ ποιητικὰ λόγια κ' ἐπέδειξε στάσεις καὶ ἐκφράσεις μορφῆς ὠραιότητας. Καὶ ἂν δὲν ἀνέπτυξεν ὅλην τῆς τὴν δραματικὴν δύναμιν καὶ τὴν τέχνην, εἰς τοῦτο βεβαίως ἔπαιεν ὁ ρόλος.